

PAPER DETAILS

TITLE: GÜNLÜK GAZETELERDE SPORUN YER ALISI.

AUTHORS: Füsun ÖZTÜRK,Gonca INCE,Zeynep ZÜLKADIROGLU Mehmet SAHİN

PAGES: 24-32

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/151485>

GÜNLÜK GAZETELERDE SPORUN

YER ALIŞI

.....
Fusun ÖZTÜRK*, Gonca İNCE*, Zeynep ZÜLKADİROĞLU*
Mehmet ŞAHİN**
.....

ÖZET

Günlük gazeteler, kamuoyu yaratma aracı olarak sporda önemli işlevlere sahiptir. Türkiye’de gazetelerde sporun yer alış 1891 yılında başlamış ve günümüze kadar artan çeşitlilik ve sayıda devam ede gelmiştir.

Bu araştırmada tesadüfi örneklem yoluyla seçilen altı adet günlük gazetenin spor sayfaları bir ay süreyle incelenmiştir. Spor haberlerinin yazı ve resim olarak dağılımları, cinsiyetlere göre dağılımları, branşlara göre dağılımları cm2 olarak tespit edilmiştir. İstatistiki değerlendirmeler Microsoft-Excel bilgisayar programında yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Günlük Gazete, Spor Branşı.

THE PLACE OF SPORT IN DAILY NEWSPAPERS

ABSTRACT

Newspapers as a means to create public opinion have important functions in sports. The sports events took place in a Turkish newspaper for the first time in 1891, and they have been part of various newspapers since then.

In this research, the sport pages of 6 newspapers, which have been chosen randomly as samples, have been analysed for a month. The layout of sports news as pictures and articles, as gender and various sport branches have been fixed in terms of cm2. The statistical calculations have been done with Microsoft-Excel.

Key Words: Sport, Daily Newspaper, Various Sport Branches.

(*) Ç.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

(**) M.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

GİRİŞ VE AMAÇ

Gazeteler kamuoyu oluşturmada güçlü bir araçtır. Gazetelerin spor sayfaları ise kitleleri manipüle etmede kullandıkları etkin sayfalardır. Çünkü, günlük gazetelerin spor sayfaları okurların bakmayı ihmal etmedikleri bir bölümdür. Hatta, birçok okurun gazeteyi spor sayfasından başlayarak okudukları söylenebilir. Evrensel bir sistemin parçası olarak, sporun gelişimi ve süreçleri birbiri ile bağıntılı olarak görülür. Medya-spor akımı, bu ortak sistemin çok önemli bir parçası olarak tanımlanmaktadır(11). Türkiye’de kitle iletişim araçlarının sporla tanışması yazılı basım yoluyla ilk defa 1891 yılında Ali Ferruh Bey’in Servet-i Fünûn’da yayınlanan Eskrim ile ilgili bir yazıyla başlamıştır. Buna Selanik’te çıkan Asır Gazetesi’nin spora yer vermesi ve 1911’de Tasfir-i Efkar’da Abidin Daver’in ilk maç yazısı takip etmiştir. 1933’de Haber Gazetesi ilk spor sayfasının yapmıştır. 1952’de ise, Türk Spor adlı ilk günlük gazete çıkarılmıştır (9).

Sporun psiko-sosyal analizleri içerisinde, spor-medya ilişkisi önemli bir boyut olarak görülmektedir. Sporun bu boyutu ile ilgili yurtdışında yapılmış pekçok araştırma yer almaktadır. Bu araştırmalarda;

- Medya, spor ve ahlak temelinde sporun ticaret aracı haline gelmesi (5).
- Medyanın sadece ticaret malı değil, aynı zamanda sporcu araç olma sorumluluğu (8).
- Sporcuların başarı bağlamında medyanın ilgi alanlarının ve spor haberlerinin takibi (19).
- Medyanın sporu, sporun medyayı nasıl kontrol ettiği (1).
- Kadın sporunun medyada yer alışı (12).
- Basının seçim ve yorumları nedeniyle empoze edilen ideolojik değerler (4).

gibi konular ele alınmıştır.

Araştırmada, başlangıç olarak ülkemizdeki günlük gazetelerin sporu ele alışının nicelik ve biçim olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Hangi spor branşları gazetelerin spor sayfalarında çoğunlukla yer almaktadır ve bu yer alışı yazı ve resim olarak dağılım yüzdeleri nasıldır sorularından hareket edilmiştir. Elde edeceğimiz veriler ileride bu alanda yapılacak olan diğer çalışmalara karşılaştırma olanağı sağlayarak süreç içerisinde sporun günlük gazetelerde yer alışının değişimine de ışık tutacaktır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Türkiye’de bugün 35 günlük gazete yayınlanmakta ve bunların spora ayırdıkları sayfa sayısı 1-4 arasında değişmektedir. Günlük spor gazetesi olarak ise dört gazete (Spor, Fotospor, Fotomaç, Fanatik) bulunmaktadır. Araştırmanın evreni ülkemizde yayınlanan tüm günlük gazeteleri kapsamaktadır. Bu gazeteler, içeriklerine uygun olarak üç şekilde sınıflanmıştır. Günlük kitle gazeteleri (Sabah, Hürriyet, Milliyet, Gözcü, Ateş, Türkiye- Bugün, Medya, Yeni Yüzyıl v.b.), sol basın (Cumhuriyet, Emek, Radikal, Demokrasi v.b.) ve siyasal islam (Akit, Zaman, Yeni Şafak, Selam v.b.). Her sınıfı oluşturan gazete isimleri ayrı ayrı torbaya atılarak ba-

sit tesadüfî örneklem yoluyla günlük kitle gazetelerinden 3, sol basından 2 ve siyasal islamdan 1 gazete seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini bu şekilde belirlenen 6 gazete (Hürriyet, Sabah, Akşam, Cumhuriyet, Emek ve Zaman) oluşturmaktadır. Örneklem 3 Nisan - 3 Mayıs tarihleri arasında bir ay süre ile incelenmiş ve spor sayfalarındaki yazı ve resimler spor branşlarına göre cm2 cinsinden tespit edilmiştir. Bu gazetelerin, isim, fiyat, günlük tirajları, toplam

Tablo 1. Gazetelerin, Fiyat, Günlük Tirajları, Toplam sayfa Sayısı ve Spora Ayırdıkları Sayfa Sayılarının Dağılımları.

GAZETE ADI	FİYATI (TL)	TİRAJİ	SAYFA SAYISI	SPOR SAYFA SAYISI
HÜRRİYET	40.000	605.017	30	4
SABAH	40.000	593.000	29	4
ZAMAN	40.000	272.000	20	2.5
AKŞAM	25.000	145.000	20	4
CUMHURİYET	75.000	40.000	16	1
EMEK	50.000	3.800	12	1

sayfa sayısı ve spora ayırdıkları sayfa sayısı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1'de, bir aylık ortalama en yüksek tiraja sahip olan (605.017) Hürriyet gazetesinin spora ayırdığı sayfa sayısı 4 olmakla birlikte, tirajı en düşük olan Emek (3.800) ve Cumhuriyet (40.000) gazetelerinin, spora 1 sayfa yer ayırdıkları tespit edilmiştir. Fiyate en yüksek gazete olan Cumhuriyet gazetesinin (75.000 TL) spor dışı haberlere daha fazla yer verdiği görülürken fiyatı en düşük olan Akşam gazetesinin (25.000 TL) ise spora ilişkin haberlere daha fazla yer verdiği belirlenmiştir.

Gazetelerin, araştırma süreci içerisindeki ortalama günlük satış miktarları, Birleşik Basım ve Dağıtım ve Yay-Sat'dan alınmıştır.

Araştırmada kullanılan gazetelerin spor sayfalarındaki yazı ve resimlerin eni ve boyu cm olarak ölçülerek bilgisayara girilmiş ve sonuçta cm2 olarak kapladığı alanlar bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar Microsoft-Exel bilgisayar programında branşlara göre, cinsiyete göre, yazı ve resim olarak, ferdi ve takım sporları olarak analiz edilmiştir.

BULGULAR:

Çalışmada yer alan gazetelerin, spor dışı ve spor sayfa alanlarına göre dağılım ve yüzde değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Gazetelerde Yer Alan Spor Dışı ve Spor Sayfalarının Alanlara Göre Dağılım ve Yüzde Değerleri.

GAZETE ADI	GAZETE SAYFA SAYISI	SPOR SAYFA SAYISI	TOPLAM GAZETE ALANI	SPOR DIŞI TOPLAM		SPOR TOPLAM	
				ALAN	%	ALAN	%
SABAH	29	4	1583400	1365000	86.21	218.400	13.79
CUMHURİYET	16	1	873600	873454.4	93.75	54.600	6.25
HÜRRİYET	30	4	1638000	1419600	86.67	218.400	13.33
AKŞAM	20	4	1092000	873600	80	218.400	20
EMEK	12	1	655200	600600	91.67	54.600	8.33
ZAMAN	20	2.5	1092000	955500	87.5	136500	12.5

Not: Tablo'daki yüzde (%) değerler, tüm gazete sayfa sayısı göz önünde bulundurularak alınmıştır.

Tablo II'de görüldüğü gibi, gazete toplam alanına göre spora en fazla yer veren gazete % 13.79 ile Sabah Gazetesi ve en az yer veren % 6.25 ile Cumhuriyet gazetesidir. Spor sayfasında geriye kalan diğer alanlar, reklam ve kenar boşlukları olarak değerlendirilmiştir.

Tablo III. Gazetelerin Spor Sayfalarındaki Resim, Yazı ve Reklamlara Göre Dağılımları

GAZETE ADI	SPOR SAYFASI TOPLAM		YAZI		RESİM		REKLAM VE KENAR BOŞLUK	
	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%
SABAH	218400	100	102761.5	47.05	51179.7	23.43	64459	29.51
CUMHURİYET	54600	100	44312.5	81.15	9117.75	16.70	1170	2.14
HÜRRİYET	218400	100	110874.5	50.74	53082.3	24.31	54443	24.92
ZAMAN	136500	100	70489.8	51.64	25065.8	18.36	40944	29.51
AKŞAM	218400	100	91212.2	41.74	98482.3	45.09	28706	13.14
EMEK	54600	100	33282	60.96	8077.25	14.79	13240	24.25

Not: Tablo'daki yüzde (%) değerler gazetenin spor sayfaları gözönünde bulundurularak alınmıştır.

Tablo III'de Cumhuriyet gazetesinin spor sayfasında % 71.15 oranında spor yazısına yer verirken, % 16.70 oranında resme yer verdiği tespit edilmiştir. Fiyatı en az olan (25.000 TL) Akşam gazetesinin ise, spor sayfasındaki resim oranının (% 45.09), spor yazı oranından (% 41.75) daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer gazetelerin yüzde (%) yazı ve resim dağılımlarına bakıldığında ise, spor yazılarının resimlerden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Gazetelerin spor sayfalarının reklam ve kenar boşlukları toplamına bakıldığında ise en yüksek yüzde 29.51 ile Sabah ve Zaman gazetesine, en düşük yüzde ise 2.14 ile Cumhuriyet gazetesine aittir.

Gazetelerin, spor sayfalarındaki branşlara göre dağılımları Tablo IV'de gösterilmiştir.

Tablo IV.: Gazetelerin Spor Sayfalarındaki Branşlara Göre Dağılımları

GAZETE ADI												
BRANŞ	SABAH		CUMHURİYET		HÜRRİYET		ZAMAN		AKŞAM		EMEK	
	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%
Futbol	123324	56.47	41538.3	76.07	132219	60.5	76280.5	55.88	149174	72.88	29311	53.68
Basketbol	12010.2	5.50	5434.25	9.95	15828.6	7.24	9879	7.23	17213.5	7.88	22.99	4.21
Hentbol	320	0.15	236	0.43	204.28	0.09	35	0.02	64.5	0.02	200	0.36
Voleybol	1968	0.90	1488.75	2.75	1518.6	0.69	204.3	0.14	782.75	0.35	892	1.63
Motosiklet	54.5	0.02										
Atletizm	241.75	0.11	454	0.83	1181.4	0.54	57.25	0.04	172.25	0.05	887.25	1.62
Vüc. Geliştirme	198.25	0.09			362.81	0.16						
Güreş	152.5	0.07	246	0.45	204.5	0.09	3812.7	2.79	139	0.06	899	1.64
Boks	601.75	0.28	369	0.67	165.75	0.07	337	0.24	127	0.05		
Bisiklet	47.5	0.02	64	0.11			25	0.01	27	0.01	56	0.10
Doğcılık	30	0.01										
Yüzme	198.25	0.09	328	0.60	505.75	0.23			41.25	0.01	473	0.87
Kürek	45	0.02	84	0.15								
Masa Tenisi	30	0.01										
Bağcı Gür.	96.75	0.04										
Judo	20	0.009			163.2	0.07			21	0.009		
Karate	124.75	0.06			10.5	0.04	255	0.18	17.5	0.008	24	0.04
Su Topu	66.5	0.03										
Araba Yarışı	386	0.17										
Tenis	579.25	0.26	700	1.28	699.6	0.32			144.75	0.06	361	0.66
Buz Poteni	29	0.01										
Yelken			32	0.05								
Kayak			148	0.27			21.25	0.01	19.25	0.008		
Gimnastik			40	0.07			75	0.05			91	0.17
Binicilik			662	1.21					24.5	0.01	253	0.46
Halter					92	0.04						
Badminton			20	0.03	5	0.02						
Diğer	13557.3	6.20	1430	2.61	10749.7	4.92	4573.5	3.35	11771	5.38	5613	10.28
TOPLAM	153941	70.48	53430.3	97.85	163957	75.05	95555.5	70	189694	86.8	41359.3	57.7

Not: Tablo'daki yüzde (%) değerler gazetesinin spor sayfaları gözönünde bulundurularak alınmıştır.

Tablo IV'de en fazla spor branşının Sabah gazetesinde yer aldığı (21 branş) belirlenirken, en az spor branşına Zaman gazetesinin yer verdiği (11 branş) tespit edilmiştir. Genel olarak, tüm gazetelerde futbol branşının yüzdelik (%) oranının en fazla olduğu görülmüştür. Spor sayfalarında % 86.85 oranında spora yer veren Akşam gazetesinde % 72.88'i futbola, % 13.97'si ise diğer branşlara ayrılmıştır. Spor sayfalarında % 77.80 oranında spora yer veren Emek gazetesinin ise % 24.12'si ile en fazla diğer spor branşlarına yer veren gazete olduğu belirlenmiştir. Genel olarak bakıldığında ise, futbolun haricinde sırasıyla basketbol, voleybol, hentbol v.b. takım sporlarına daha fazla yer verildiği görülmüştür.

Gazetelerdeki resim ve yazıların, cinsiyetlere göre dağılımları Tablo V'de gösterilmiştir.

Tablo V.: Gazetelerdeki Resim ve Yazıların Cinsiyetlere Göre Dağılımları

GAZETE ADI		YAZI		TOPLAM YAZI		RESİM		TOPLAM RESİM	
		ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%
SABAH	K	1415.5	0.65	102761.5	47.05	8.52	3.89	51.18	23.43
	E	101346	46.4			42.66	19.54		
CUMHURİYET	K	242	0.44	44312.5	81.15	207	0.37	9117	16.70
	E	44070.5	80.7			8910	16.33		
HÜRRİYET	K	961.77	0.44	110874.8	50.74	778.1	0.35	53082.3	24.31
	E	109913	0.3			52303	23.95		
ZAMAN	K	102	0.07	70489.8	51.64			25065.8	18.36
	E	70387.8	51.6			25065.8	18.36		
AKŞAM	K	315.25	0.14	91212.2	41.74	612.75	3.33	98482.3	45.09
	E	90896.9	41.6			97869	41.8		
EMEK	K	374	0.68	33282	60.96	101	0.18	8077.25	14.79
	E	32908	60.3			7976	14.61		

* K=Kız, E=Erkek

Not: Tablo'daki yüzde (%) değerler gazetenin spor sayfa sayıları gözönünde bulundurularak alınmıştır.

Örnekleme yer alan 6 gazeteden 5 tanesinde toplam olarak spora ayrılan yazı yüzdesi resim yüzdesinden daha fazladır. Bir aylık süre içerisinde spor, Sabah gazetesinde % 47.05 yazı (0.65 kız, 46.4 erkek), % 23.43 resim (3.89 kız, 19.54 erkek), Cumhuriyet gazetesinde % 81.15 yazı (0.44 kız, 80.7 erkek), % 16.70 resim (0.37 kız, 16.33 erkek), Hürriyet gazetesinde % 50.74 yazı (0.44 kız, 0.3 erkek), % 24.31 resim (0.35 kız, 23.95 erkek), Zaman gazetesinde % 51.64 yazı (0.07 kız, 51.6 erkek), % 18.36 resim (kız resim yok, 18.36 erkek), Emek gazetesinde % 60.96 yazı (0.68 kız, 60.3 erkek), % 14.79 resim (0.18 kız, 14.61 erkek) olarak yer almıştır. Akşam gazetesinde dağılım ise % 45.09 resim (3.33 kız, 41.8 erkek) % 41.74 yazı (0.14 kız, 41.6 erkek) şeklindedir.

Tablo V'de tüm gazetelerde, erkek yüzde oranının, kız yüzde oranından hem spor yazısı olarak hem de resim olarak yüksek çıktığı saptanmıştır. Özellikle Zaman gazetesinde % 18.36 oranındaki resim alanı içerisinde hiç kız resmi bulunmadığı tespit edilirken, kız resimyüzde değerlerinin en yüksek görüldüğü gazete % 3.89 ile Sabah gazetesi olarak belirlenmiştir.

Takımların referans grubu olma işlevi vardır. Referans gurupları, kişinin gerçekten o takıma yazılı üyesi olup olmamasına bakmaksızın kendisini özdeşleştirdiği ve davranışlarını etkileyen guruplardır. Halkın bireysel spordan çok, takım sporlarını tutması, ilgi duyması, takımın daha kuvvetli bir referans gurubunu temsil etmesindendir. (14) Tablo VI'deki bireysel ve takım sporlarının dağılımları gazetelerin spor sayfalarının bu görüşü destekleyecek yönde düzenlendiğini göstermektedir.

Tablo VI.: Gazetelerdeki Spor Sayfalarında Ferdi, Takım Sporları ile Diğer Spor Haberlerinin Dağılımı

GAZETE ADI	TOPLAM		FERDİ		DİĞER		TOPLAM	
	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%	ALAN	%
SABAH	137688.7	63.05	2901.75	1.26	13557.3	6.20	153941	70.48
CUMHURİYET	49009.3	89.48	2991	5.76	1430	2.61	53430.3	97.85
HÜRRİYET	149770.48	68.52	3437.51	1.63	10749.7	4.92	163957	75.07
ZAMAN	86194.5	63.27	4787.5	3.38	4573.5	3.35	95555.5	70
AKŞAM	176452	81.13	1471	0.29	11771	5.38	189694	86.8
EMEK	32702.05	58.25	3044.25	9.27	5613	10.28	41359.3	77.8

Not: Tablo'daki yüzde (%) değerler gazetenin spor sayfalarında reklam alanları hariç diğer alanlar gözönünde bulundurularak alınmıştır.

Tablo VI'da tüm gazetelerde takım sporlarının ortalama yüzde (%) değerlerinin ferdi spor dallarında daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Emek gazetesinin toplam % 77.8'lik spor sayfası alanının % 9.27'lik oranla en fazla ferdi sporlara yer veren gazete olduğu bulunmuştur. Gazetelerde ferdi ve takım sporlarının dışında yer alan at yarışları, spor loto, spor toto ve sporla ilgili genel haberler (doping, beslenme v.b.) olarak adlandırılan diğer spor haber alanının ise, yine % 10.28'lik oranla en fazla Emek gazetesinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo VII'de gazetelerin spor sayfalarındaki resim ve yazılarının, branşların cinsiyetlerine göre yüzde dağılımları gösterilmiştir.

Tablo VII.: Gazetelerin Spor Sayfalarındaki Resim ve Yazıların Branşların Cinsiyetlere Göre Yüzde Dağılımları

BRANŞ	SABAH				CUMHURİYET				HÜRRİYET				ZAMAN				AKŞAM				EMEK				
	R%	K	F	Y%	R%	K	F	Y%	R%	K	F	Y%	R%	K	F	Y%	R%	K	F	Y%	R%	K	F	Y%	
FUTBOL	0.07	29.6	0.15	35.7	12.5			63.5	19.95	0.02	40.6		34.9		40.9		41.6		31.80		10.7		4.93		
BASKET	0.06	2.85	0.13	3.41	1.99	0.14	7.82		0.06	2.85	0.09	4.25	2.31		4.92		0.20	3.31	0.06	4.31	1.27	0.05	2.89		
HENTBOL	0.03	0.02	0.05	0.56		0.04	0.45			0.01	0.01	0.06		0.03				0.01	0.02					0.17	
VOLLEY	0.01	0.11	0.09	0.50		0.72	2.00		0.02	0.25	0.05	0.37		0.01	0.05	0.09		0.09	0.11	0.01	0.14	0.11	0.38	0.07	1.08
MOTON		0.01		0.01														0.01	0.01	0.03					
ATLETİZM	0.06	0.09	0.04	0.02	0.07	0.08	0.12	0.57	0.06	0.09	0.07	0.13					0.04		0.05		0.52		1.11		
CIMNASTİK								0.07									0.05				0.05		0.12		
VEK GÜLİŞ	0.06	0.03	0.02	0.03					0.06		0.02	0.08													
GÜREŞ		0.02		0.05			0.45			0.01	0.06		0.59	2.21			0.02		0.04		0.52		1.11		
BOKS		0.09	0.03	0.15		0.29	0.38		0.02		0.05		0.05	0.20					0.01						
BİSKİLET				0.02			0.12										0.02							0.16	
DAĞCILIK				0.01																					
YÜZME	0.02	0.03	0.02	0.03		0.07	0.51		0.13	0.01	0.02	0.07							0.01			0.29	0.58		
KÜREK				0.02		0.09	0.06																		
MASA TEN				0.01																					
SUTOPU		0.02		0.01			0.29																		
BOĞA GÖR		0.03		0.02																					
JUDO				0.01															0.01						
KARATE		0.02	0.01	0.02					0.03	0.01	0.03		0.04	0.14					0.01					0.04	
ARABAYAR		0.11		0.06																					
TENNİS	0.01	0.08	0.19	0.08	0.16		0.10	1.02		0.14	0.06	0.12					0.02		0.03	0.02	0.09	0.11	0.23	0.23	
BUZ PAT		0.01		0.01																					
YELKEN							0.06																		
KAYAK							0.27										0.02			0.01					
BİNİCİLİK					0.15		0.05	1.01																0.46	
HALTER									0.02		0.02														
BADMİNTON							0.04		0.02	0.01															
DRİĞR	0.01	0.02	0.01	6.17	0.57		20.6		0.51		4.41		0.39	0.03	2.93		0.23		5.16		1.16		9.18		

Tablo VII'de araştırma kapsamına alınan 6 gazetenin tamamında, cinsiyetlere göre branş farklılığına bakıldığında büyük farklılık gösterdiği; erkeklerin hem spor yazılarında hem de resimlerde kız ortalamayüzde oranlarında daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sabah gazetesi haricinde hiç bir gazete, futbol branşında kız resme yer vermezken, Hürriyet ve Sabah gazeteleri haricinde futbol branşında kızlarla ilgili yazıya yer ayırmadığı tespit edilmiştir. Sabah gazetesinin tüm gazeteler içerisinde en fazla branşlarda bayan ve erkek resmine ve yazısına yer veren gazete olduğu görülmüştür. İkinci sırayı ise Hürriyet gazetesi almaktadır. Diğer gazetelere bakıldığında ise, halter, kayak, yelken, araba yarışı, boğa güreşi, sutopu, masa tenisi, kürek, dağcılık, güreş gibi spor dallarının haricinde erkek ve bayan sporculara yazı ve resim alanına yer verilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Ülkemizdeki günlük gazetelerin sporu ele alışı, nicelik ve biçim olarak incelenmiştir. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, bir aylık ortalama en yüksek tiraja sahip olan (605.017) Hürriyet gazetesinin spora ayırdığı sayfa sayısı 4 olmakla birlikte, tirajı en düşük olan Emek (3800) ve Cumhuriyet (40.000) gazetelerinin, spora 1 sayfa yer ayırdıkları tespit edilmiştir. Fiyatı en yüksek gazete olan Cumhuriyet gazetesinin (75.000) ve Emek gazetesinin spor dışı haberlere daha fazla yer vermesi, bu gazetelerin daha çok politika, aktüalite gibi konulara önem veren okur kitleye hitap etmesinden kaynaklanabilir. Bu nedenle de tirajı diğer gazetelerden düşük olabilir, fiyatı en düşük olan Akşam gazetesinin (25.000) TL ise spora ilişkin haberlere daha fazla yer verdiği belirlenmiştir. Değişik kesimlerin gazete seçimleri farklı olsa da hemen her yaş, meslek ve eğitim düzeyinden kişi sporla ilgilenmektedir. Çünkü, spor tüm dünyada ciddi sponsorluklar bulan güçlü bir reklam aracı ve heyecan verici gösteriler şeklini almıştır. Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde bu ilgi sosyo-ekonomik nedenlerle aktif olarak spor yapmak yerine, sporun yazılı ve görsel basından takibi yönünde ağırlıktadır. Bu nedenle politik yaklaşımı ve fiyatı farklı da olsa her gazetenin spora mutlaka sayfa ayırdığı görülmektedir.

Gazetelerde yer alan spor dışı ve spor sayfalarının alanlara göre dağılımlarına bakıldığında ise, gazete toplam alanına göre spora en fazla yer veren gazetenin % 13.79 ile Sabah gazetesi olduğu tespit edilmiştir. Gazeteler içerisinde spora en az yer verenler ise % 6.25 ile Cumhuriyet gazetesi ve % 8.33 ile Emek gazetesidir. Her iki gazetenin de sol basının temsilcileri olduğu düşünüldüğünde, spora az yer vermesi, solun sporu, kitleleri ülke sorunlarıyla ilgilenmekten alıkoyan bir çeşit afyon olarak değerlendirmesi ile paralellik göstermektedir.

Gazetelerin spor sayfalarındaki resim, yazı ve reklamlara göre dağılımlarına bakıldığında Akşam gazetesi dışındaki diğer gazetelerin yazıya, resimden daha fazla yer verdiği görülmektedir. Bu dağılımın en yüksek olduğu Cumhuriyet gazetesinin spor sayfasında % 81.15 oranında spor yazısına yer verirken, % 16.70 oranında resme yer verdiği tespit edilmiştir. Gazete genelinde Cumhuriyet gazetesinin resimden daha fazla yazıya yer vermesi, spor sayfasını da etkilemiş olabilir. Akşam gazetesinin ise, spor sayfalarındaki resim oranını (% 45.09) spor yazı oranından (% 41.75) daha yüksek olduğu görülmüştür. Gazetelerin spor sayfalarının reklam ve kenar boşlukları toplamına bakıldığında ise en yüksek yüzde 29.51 ile Sabah ve Zaman gazetesine, en düşük yüzde ise 2.14 ile Cumhuriyet gazetesine aittir.

Gazetelerin, spor sayfalarındaki branşlara göre dağılımlarına bakıldığında, en fazla spor branşının Sabah gazetesinde yer aldığı (21 branş) belirlenirken, en az spor branşına Zaman gazetesinin yer verdiği (11 branş) tespit edilmiştir. Genel olarak, tüm gazetelerde futbol branşının yüzdelik (%) oranının en fazla olduğu görülmüştür. Bu durum, futbolun tüm dünyadaki popülaritesine paralellik göstermektedir. Türkiye'deki 6 televizyon kanalının spor saatleri üzerinde yapılan bir araştırmada da futbol branşında benzer yükseklikte yüzdeler tespit edilmiştir. (Kanal D % 75, ATV % 66, Show TV % 62, Star % 86.7 ve TRT 1 % 59.8 (9)).

Gazetedeki resim ve yazıların cinsiyetlere göre dağılımlarına bakıldığında tüm gazetelerde, erkek yüzde oranının, kız yüzde oranından hem spor yazısı olarak hem de resim olarak yüksek çıktığı saptanmıştır. Bu sonuç; ataerkil bir toplumdan gelmemizden kaynaklanabilir. Sadece sporda değil, diğer tüm mesleklerde de

kadınların geri planda kaldığı düşüncesinin gazeteye yansımaları olabilir. Özellikle Zaman gazetesinde % 18.36 oranındaki resim alanı içerisinde hiç kız resmi bulunmadığı tespit edilirken, kız resim yüzde değerlerinin en yüksek görüldüğü gazete % 3.89 ile Sabah gazetesi olarak belirlenmiştir.

Gazetelerdeki spor sayfalarında, ferdi ve takım sporları ile diğer spor haberlerinin dağılımına bakıldığında, tüm takım sporlarının ortalama yüzde (%) değerlerinin ferdi spor dallarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, takım sporlarını takip eden kitlenin fazla olmasından kaynaklanabilir. Emek gazetesinin toplam % 77.8'lik spor sayfası alanının % 9.27'lik oranla en fazla ferdi sporlara yer veren gazete olduğu bulunmuştur. Gazetelerde ferdi ve takım sporlarının dışında yer alan at yarışları, spor loto, spor toto ve sporla ilgili genel haberler (doping, beslenme v.b.) olarak adlandırılan diğerspor haber alanının ise, yine % 10.28'lik oranla en fazla Emek gazetesinde yer aldığı tespit edilmiştir.

Gazetelerin spor sayfalarındaki resim ve yazıların branşların cinsiyetlere göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, araştırma kapsamına alınan 6 gazetenin tamamında, büyük farklılık gösterdiği, erkeklerin hem spor yazılarında hem de resimlerde, kız ortalama yüzde oranlarından daha yüksek olduğu saptanmıştır. Sabah gazetesi haricinde hiç bir gazete futbol branşında kız resmine yer vermezken, Hürriyet ve Sabah gazeteleri haricinde futbol branşında kızlarla ilgili yazıya yer ayırmadığı tespit edilmiştir. Sabah gazetesinin tüm gazeteler içerisinde en fazla branşlarda bayan ve erkek resmine ve yazısına yer veren gazete olduğu görülmüştür. İkinci sırayı ise Hürriyet gazetesi almaktadır.

Tüm alanlarda gücün büyük bölümünün medyanın elinde bulunmasına rağmen, profesyonel spor, medyayı denetimi altına almıştır (1). TV spor programlarının futbol programları olarak karşımıza çıkması gibi, günlük gazetelerin spor sayfaları da futbol sayfası görünümü çizmektedir. Oysa spor gazete muhabiri ya da spor spikerinin rolü, sporun sağlık üzerindeki önemini ve rekreatif yönünü de ortaya koyabilecek şekilde kullanılmalıdır. İnsanların izleyici konumlarından uzaklaşarak aktif spor katılımcıları olmaları için bu çok önemlidir. Çünkü televizyon karşısında izleyiciler, gazete ve dergilerde okuyucular genelde sporun kendisine sunulan yönüne yoğunlaşmaktadır. Bu yön ise, daha çok müsabaka sonuçları, transferler ve sporcuların özel yaşamları şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Barry D.M., James E.C., John W.L., (1989), "The Social Significant of Sport, Human Kinetics Publishers".
2. Bryant J., (1980), "A Two Year Selective Investigation of The Femail in Sport as Reported in The Paper Media", 4,2: 32-40.
3. Cashman, R., Mckernan M., (1971), "Sport-Money, Morality and The Media" S: 343, Kensington.
4. Clarke A., Clarke, J., (1982), "Highlights and Action Replay's-Ideology, Sport and The Media."
5. Cohen G., (1991), "Median und Internationaler Sport", Ethische Fragen Ein Symposiumsbericht, 27, 2: 14-17, Reston (Vir.)
6. Ferkins, L., (1992), "New Zealand Women in Sport", An Untapped Media Resource, 25, 4: 15-18, Duredin.
7. Gannet Center for Media Studies, (1987), "Sports and Mass Media", s: 150, Newyork.
8. Goldust, J., (1987) "Playing for Keeps", Sport, The Media and Society, x: 189.
9. Karaküçük, S., Yenei F., Yaman M., (1996) "Sporun Topluma Yaygınlaştırılması Bakımından Televizyon Spor Programlarının Etkinliği, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3: 44-56 Ankara.
10. Machiach, A., Ben E., (1987) "Sport and The Mass Media an Example from Israeli Culture, 57: 3, 15-17, Cheltenham.
11. Maguire J., (1993), "Globalization, Sport Development and The Media / Sport Production Complex," Sport Sci, Rev., 1: 29-47.
12. Mckay, J., Rowe D., (1987) "Ideology The Media and Australian Sport" 4:3, 258-273 Champaign.
13. Obrian J., Philips C., (1987) "Playing The Game. Women in Sport Chasing The Money and The Media" S: 100, Sydney.
14. Özbaydar S., "İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi" Altın Kitaplar Yayınevi, 1993, 212-213.
15. Preising W.W., (1985) "Mass Media, Sport and International Understanding" 55, 2.9-20, Cheltenham.
16. Seifart H., (1984) "Sport and Economy. The Commercialization of Olympic Sport by The Media" 19: 3/4 305-316 Muenchen.
17. Smith G., J., (1976) "The Use of The Mass Media for Sports Information as a Function of Age, Sex and Socioeconomic Status" 3:14, Quebec.
18. Thomas R., (1985) "Sport Technique Et Media," 6:12, 11-15 Paris.
19. Vuolle P., (1978) "Influence of Mass Media On People's Sport Behaviour in Finland.